

Olimpiad Linguistik Asia Pasifik Keempat

10 – 24 April 2022

Soalan

- Dengar dan ikut arahan pegawai pertandingan.
- Pertandingan ini berlangsung selama lima jam. Set soalan mengandungi tujuh halaman dan lima soalan. Anda boleh menyelesaikan soalan dengan sebarang cara.
- Anda tidak dibenarkan menggunakan sebarang peranti elektronik, bahan bertulis atau bercetak, atau sumber informasi luaran lain ketika pertandingan.
- Jika anda mempunyai sebarang pertanyaan tentang soalan, angkat tangan anda dan tanyakan kepada pegawai pertandingan. Pegawai pertandingan akan merujuk kepada juri sebelum menjawab.
- Syarat untuk menulis jawapan:
 - Jangan ulang semula pernyataan dalam soalan.
 - Tuliskan jawapan kepada setiap soalan menggunakan helaian kertas berbeza.
 - Gunakan hanya muka hadapan kertas jawapan.
 - Pada setiap helaian kertas, tuliskan nama anda, nombor soalan, dan turutan halaman untuk soalan tersebut, contohnya:

Nama	...	Nama	...	Nama	...
Soalan #	5	Soalan #	5	Soalan #	5
Halaman #	1 / 3	Halaman #	2 / 3	Halaman #	3 / 3

(bermaksud helaian pertama, kedua, dan ketiga, dari tiga helaian untuk soalan kelima.)

Jika tidak, hasil kerja anda mungkin akan tersisih atau terpisah.

- Melainkan dinyatakan sebaliknya, anda perlulah menerangkan setiap atau peraturan yang anda kenalpasti dalam data. Jika tidak, jawapan anda tidak akan diberi markah penuh.

Soalan-soalan pertandingan mestilah tidak dihebahkan sehingga soalan-soalan tersebut dipaparkan dalam laman rasmi APLO <https://aplo.asia>. Jangan hebahkan atau bincangkan soalan-soalan secara atas talian sehingga tarikh tersebut.

Soalan 1 (20 markah). Berikut ialah beberapa ayat dalam bahasa Panará dan terjemahannya dalam Bahasa Malaysia:

fêsāw jysy	<i>Kacang adalah ranum.</i>
îkôrākritira jymēkuarāpio	<i>Dua tembikai adalah suam.</i>
mōsy jysypiâ	<i>Jagung telah tumbuh.</i>
mara jyrāprâ	<i>Dia adalah dicat.</i>
prîra kamērāpio	<i>Dua kanak-kanak akan jadi sakit.</i>
nākōwsia jykuatē	<i>Limau telah jatuh.</i>
îkjē hē rikukâ kwati	<i>Saya telah memoting inajá.</i>
ka hē kamēkâ yôritira	<i>Kamu telah memotong dua peccary.</i>
îkjērâ karimēasa	<i>Kami berdua akan gigit kamu.</i>
prîrâ timēramēsa	<i>Dua kanak-kanak telah menggigit kami berdua.</i>
yôriti hē tisysa mōsy	<i>Peccary telah menggigit jagung.</i>
ka hē kakasytōpy fêsāw	<i>Kamu akan beli kacang.</i>
îkjērâ karimēakâ	<i>Kami berdua akan potong kamu.</i>
mara hē katikuasa îkôrākriti	<i>Dia akan gigit tembikai.</i>
kara jyamētē	(1)
piutī jyku	(2)
karâ kamēsysa kiorîpê	(3)
_____ (4)	<i>Mereka berdua telah membeli inajá.</i>
_____ (5)	<i>Kanak-kanak telah memotong beras.</i>
_____ (6)	<i>Dua jagung adalah merah.</i>
_____ (7)	<i>Peccary telah menggigit dua genipap.</i>
_____ (8)	<i>Saya akan tumbuh.</i>

Isi tempat kosong (1–8).

△ Panará adalah dari keluarga Macro-Jê. Ia dituturkan oleh kira-kira 500 orang dalam negeri Mato Grosso dan Pará di Brazil.

Salah satu adat orang Panará yang utama ialah mengecat badan, yang selalunya dilakukan dengan ekstrak dari buah achiote yang mempunyai warna merah menyala.

Inajá ialah sejenis kelapa. *Genipap* (lihat imej di sebelah kanan) ialah buah pokok *Genipa americana*. *peccary* ialah sejenis babi hutan liar.

â, ê, ô dan y ialah huruf-huruf vokal. Simbol tilde di atas huruf vokal (contohnya ã) menandakan sebutan bersengau.

genipap

— João Henrique Fontes

Soalan 2 (20 markah). Berikut ialah beberapa perkataan dalam bahasa Wayuu dan terjemahannya dalam Bahasa Malaysia:

we'mia	<i>makanan kita untuk perjalanan</i>	na'paʔa	<i>permukaan mereka</i>
hi'hijou	<i>lawatan kamu semua</i>	nu'satʃiralu	<i>lembu dia</i>
'no:ʔuliwoʔu	$\left\{ \begin{array}{l} \text{waris dia} \\ \text{waris mereka} \end{array} \right.$	wa'ʃija:ʃi	<i>ayah angkat kita</i>
wa'hapki:	<i>anak patung kita</i>	teʔe'huu	<i>perisa saya</i>
'pe:ʔiraka	<i>pengganti kamu</i>	no'huja:la	<i>hutang mereka</i>
ni'peʔe	<i>tangan kiri dia</i>	'neija:su	<i>ibu angkat mereka</i>
'nu:ʃu	<i>nenek dia</i>	pu'ʃoʔo	<i>simpulan kamu</i>
taʔu'nur:	<i>musuh saya</i>	pu'tuhuna	<i>palang kamu</i>
ta'ʃunu:	<i>adik perempuan saya</i>	teʔi'ruku	<i>daging saya</i>
		wa'sula	<i>tendon kita</i>

(a) Tandakan tekanan:

nemeʔerainpala	<i>bahan ketawa mereka</i>	waseʔeruʔu	<i>separuh kita</i>
tososo	<i>paru-paru saya</i>	nepihana	<i>bunyi bising mereka</i>
haʔalain	<i>penipuan kamu semua</i>	pu:li:hana	<i>rantai kamu</i>
numuliala	<i>kesengsaraan dia</i>	huʃeʔin	<i>kain kamu semua</i>
huttouta	<i>kulit kamu semua</i>	no:ʔui	$\left\{ \begin{array}{l} \text{tayar dia} \\ \text{tayar mereka} \end{array} \right.$

(b) Di bawah ialah beberapa perkataan tambahan dalam bahasa Wayuu:

pu'mane:	<i>kebaikan kamu</i>	hehe'ruu	<i>kord kamu semua</i>
wu'satʃiralu	<i>lembu kita</i>	to'noʔu	<i>rekabentuk saya</i>

Daripada empat perkataan di atas, dua perkataan adalah betul manakala dua lagi perkataan setiap satunya mengandungi satu kesalahan. Betulkan kesalahan-kesalahan tersebut.

(c) Terjemahkan ke dalam Bahasa Malaysia:

1. **pimia**
2. **huʃija:ʃi**
3. **touʃu**
4. **naʔalain**
5. **namuliala**

Salah satu dari perkataan-perkataan dalam 1–5 mengandungi dua terjemahan.

(d) Terjemahkan ke dalam bahasa Wayuu dan tandakan tekanan:

6. *pengganti kita*
7. *kulit mereka*
8. *nenek angkat dia*
9. *tangan kiri saya*
10. *rantai saya*
11. *adik perempuan kamu semua*

△ Wayuu adalah dari keluarga Arawakan. Ia dituturkan oleh kira-kira 420,000 orang di Venezuela dan Colombia.

ʔ mewakili hentian glottal, iaitu seperti bunyi hentian suara di tengah-tengah sebutan *uh-oh*. **uu** disebut serupa dengan **u**, tetapi dengan bibir yang dilebarkan. Tanda \square menunjukkan suku kata berikutnya adalah ditekankan sebutannya.

Soalan 3 (20 markah). Berikut ialah beberapa ayat dalam bahasa Jarawara dan terjemahannya dalam Bahasa Malaysia:

1. okaki jomee katomaro	<i>Nenek saya telah berlawan dengan jaguar.</i>
2. okiti jaka nebona	<i>Ayah saya ingin berjalan.</i>
3. okomi jaka naro	<i>Ibu saya telah berjalan.</i>
4. maki fana siba neri	<i>Lelaki telah menjumpai perempuan.</i>
5. tikatao tiwa hijareri	<i>Anak lelaki kamu telah bercakap dengan kamu.</i>
6. maki tera kakatomehibona	<i>Lelaki ingin melihat kamu semua.</i>
7. kerewe jifari kaba	<i>Sloth memakan pisang.</i>
8. sami owataro	<i>Saya memegang nenas.</i>
9. okatao bijo karawato	<i>Anak lelaki saya menunggu monyet labah-labah.</i>

(a) Terjemahkan ke dalam Bahasa Malaysia:

10. **maki kerewe kabe**
11. **jomee tikatao katomeri**
12. **fana okaki hijara**
13. **okatao sami kabehibona**

Beberapa suku kata dalam perkataan-perkataan Jarawara adalah ditekankan sebutannya. Di bawah ialah beberapa ayat tambahan dalam bahasa Jarawara dan terjemahannya dalam Bahasa Malaysia. Kali ni, suku kata yang ditekankan sebutannya adalah ditanda dengan aksens tirus di atas huruf vokal (contohnya **á**).

14. okóbi keréwe kíjohíri	<i>Ayah saya telah mengejar sloth.</i>
15. tikóto méra kárawátoháro	<i>Anak perempuan kamu telah menunggu mereka.</i>
16. tíwa síba onáhabóne	<i>Saya ingin mencari kamu.</i>
17. méra tíhijáraháro	<i>Kamu telah bercakap dengan mereka.</i>
18. bíjo ówa wátehíri	<i>Monyet labah-labah telah memegang saya.</i>
19. okómi ówa kakátomáhabóne	<i>Ibu saya ingin melihat saya.</i>
20. jifári okábabóne	<i>Saya ingin makan pisang.</i>

(b) Terjemahkan ke dalam bahasa Jarawara dan tandakan suku kata yang ditekankan:

21. *Kamu telah berjalan.*
22. *Saya telah melihat kamu semua.*
23. *Sloth ingin memegang saya.*
24. *Monyet labah-labah ingin melawan mereka.*

△ Jarawara ialah sebuah dialek bahasa Madí, yang merupakan dari keluarga bahasa Arawan. Ia dituturkan oleh kira-kira 170 orang di Amazonas, Indonesia.

Monyet labah-labah ialah sejenis monyet yang dijumpai dalam hutan hujan tropika Amerika Tengah dan Amerika Selatan.

— Hoju Cha, Jaeyeong Yang

Soalan 4 (20 markah). Berikut ialah beberapa nombor Ngkolmpu:

- 1 **aempy**
- 8 **ynaoaempy ptae**
- 17 **tamp tarwmpao**
- 21 **ylla ntamnao**
- 35 **tamp ptae wramaekr**
- 64 **eser wramaekr ptae**
- 167 **tamp ntamnao ptae eser**
- 294 **tarwmpao ptae ptae ynaoaempy**
- 504 **tarwmpao ynaoaempy ptae ynaoaempy**

- (a) Dua daripada nombor-nombor Ngkolmpu yang diberikan di atas boleh ditafsir melalui dua cara, salah satu caranya adalah diberikan kepada anda.
- Yang mana nombor-nombor itu?
 - Apakah tafsiran alternatif mereka?

- (b) Di bawah ialah beberapa persamaan aritmetik dalam Ngkolmpu. Kesemua nombor-nombor dalam persamaan adalah integer positif.

$$[1] \text{ **tamp ptae wramaekr ptae tamp** } - \text{ **eser ntamnao** } = \underline{\hspace{2cm}} \text{ (A)}$$

$$[2] \text{ **ylla ptae ylla** } + \underline{\hspace{2cm}} \text{ (B)} = \text{ **tarwmpao** }$$

$$[3] \text{ **ntamnao ptae** } \times \text{ **eser wramaekr** } = \text{ **ntamnao ntamnao** } + \underline{\hspace{2cm}} \text{ (C)}$$

Isi tempat kosong (A–C) dan tulis persamaan menggunakan nombor.

$$\triangle (C) < 200$$

- (c) Berikan kesemua tafsiran yang mungkin untuk nombor berikut:

tarwmpao ylla ptae

\triangle Ngkolmpu adalah dari keluarga Yam. Ia dituturkan oleh kira-kira 100 orang di wilayah Papua, Indonesia.

— *Ji Hun Wang, Minkyu Kim*

Baki halaman ini sengaja dikosongkan.

Soalan 5 (20 markah). Dalam 1–5, kesemua terjemahan Bahasa Malaysia yang mungkin untuk setiap ayat bahasa Miskito adalah diberikan:

1. ai kaiki banghwras kaisma	→ <i>Kamu (JAMAK) tidak akan melihat saya.</i> → <i>Kamu (JAMAK) tidak akan melihat kami.</i>
2. yawan man nani playkam kaikisa	→ <i>Kita nampak tiang kamu (JAMAK).</i>
3. pulisna	→ <i>Saya main.</i> → <i>Kami main.</i>
4. yawan ini banghwaisa	→ <i>Kita akan menangis.</i>
5. araskam playa prukisa	→ <i>Kuda kamu (TUNGGAL) langgar tiang.</i> → <i>Kuda kamu (JAMAK) langgar tiang.</i>

Dalam 6–8, sebahagian atau kesemua terjemahan Bahasa Malaysia yang mungkin untuk setiap ayat bahasa Miskito adalah diberikan:

6. batana piakras	→ <i>Saya tidak masak gris.</i> → <i>Kamu (JAMAK) tidak akan masak gris.</i>
7. yang araski wan prukisa	→ <i>Kuda saya langgar kita.</i>
8. aibipka pliki banghwaisna	→ <i>Kami akan cari lembu dia.</i> → <i>Kami akan cari lembu mereka.</i>

Dalam 9–11, sebahagian atau kesemua terjemahan bahasa Miskito yang mungkin untuk setiap ayat Bahasa Malaysia adalah diberikan:

9. <i>Kamu (JAMAK) masak ular dia.</i>	→ man nani aipyutka piaki banghwisma → aipyutka piaki banghwisma → witin aipyutka piakisma
10. <i>Mereka tidak menangis.</i>	→ witin nani ini banghwras → witin nani ini banghwras sa → inras sa
11. <i>Kamu (TUNGGAL) akan cari tiang kita.</i>	→ man wanplayka plikaisma

Dalam 9–11, kesemua terjemahan bahasa Miskito yang mungkin untuk setiap ayat Bahasa Malaysia adalah diberikan:

12. <i>Dia membenci kamu (JAMAK).</i>	→ mai kulkisa → witin mai kulkisa
13. <i>Kami akan pukul dia.</i>	→ prukaisna → yang nani prukaisna → pruki banghwaisna → yang nani pruki banghwaisna

(bersambung di halaman seterusnya)

(a) Terjemahkan ke dalam Bahasa Malaysia dalam semua cara yang mungkin:

14. **man wanaraska piakras sma**
15. **witin aiaraska kaikaisa**
16. **pyuta kulki banghwras kaisa**

(b) Untuk setiap ayat di bawah, tuliskan semua terjemahan Miskito yang mengandungi perkataan yang diberikan dalam kurungan:

17. *Saya tidak cari kamu* (TUNGGAL). (yang)
18. *Kami tidak akan nampak mereka.* (nani)
19. *Kita akan membenci ular kamu* (JAMAK). (man)
20. *Kamu* (TUNGGAL) *tidak masak kami punya kuda.* (yawan)

△ Miskito adalah dari keluarga Misumalpan. Ia dituturkan oleh kira-kira 700,000 orang di sepanjang pantai timur Honduras dan Nicaragua.

TUNGGAL = satu orang; JAMAK = lebih daripada satu orang.

— *Chih-Chun Wang, Vlad A. Neacșu (perunding: Elmor Wood)*

Ketua Editor:

- Vlad A. Neacșu

Editor-editor:

- Hoju Cha
- Shinjini Ghosh
- Minkyu Kim (editor teknikal)
- Tsuyoshi Kobayashi
- Tamila Krashtan
- Yuyang Liu
- Kazune Sato
- Chih-Chun Wang
- Henry Wu
- Jaeyeong Yang

Teks Bahasa Malaysia:

- Khairul Anwar Mohamad Zaki

Rakan Kerjasama Luar:

- João Henrique Fontes
- Ji Hun Wang

Selamat Menjawab!